Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריערען
אונד דער פרענומעראציאנס-בעטראג בעגיננט מיט דעם עמפפאנגע דעס ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-גאססע נר' 1.
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנסגעלדער צו זענדען בעליעבט.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דרייאמאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג.

אונד קאסטעט
פיר עסטעררייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 " " "
פירטעליאהריג 2 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.

פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.
פירטעליאהריג 2 " " 75 " " "

Nr. 120. אכטער יאהרגאנג — פעסט, פרייטאג ב' חשון ה.ת'ר'ל'ז'. — Pest, den 20. Oktober 1876.

דער רוסיש-טירקישע קריעג.

דיא געפאהר איינעס רוסיש-טירקישען קריע־געס פערמעהרט זיך מיט יעדעס טאגע; רוסלאנד מיינט עס מיט זיינען איינגעהייערן קריעגס-ריסטונ־גען גאנץ ערנסט. עס האט בערייטס מיט דער רו־מענישען אייזענבאהנ-געזעללשאפט איינען פער־טראג אבגעשלאססען, נאך וועלכעם דיא רומעני־שען אייזענבאהנען בינגען קירצער צייט 250000 רו־סישע סאלדאטען נאך דער טירקישען גרענצע טראנספארטירען מיססען. דייטשלאנד ערקלערטע זיך בערייטס, איהר זייטע רוסלאנדס צו שטעהען; אונד דיא דייטשע רעגיערונג האט אויך יעטצט דען טירקישען זעכס-מאנאטליכען וואפפענשטילל־שטאנד אלס אינאננעהמבאר ערקלערט. ביסמארק אייסערטע זיך בערייטס: „ווייר ווערדען ניר זא לאנגע ניכט מיטטהון, זא לאנגע אייך אנדערע ניכט מיטטהון; אבער זאבאלד זיך איין אנדערער אין דיעזען רוסיש-טירקישען קריעג הריינמישען אונד געגען רוסלאנד אייפטרעטען ווירד, זא ווערדען וויר פיר רוסלאנד צו הילפע געהען."

מאן בריכט גאר קיין גראסער פאליטיקער צו זיין, אום צו מערקען, דאס צווישען דייטשלאנד אונד רוסלאנד איין געהיימער פערטראג נאך זייט דעם יאהרע 1870 עקסיסטירט. רוסלאנד האט דא־מאלס נור דאהער זא רוהיג צוגעזעהען, ווייא זיך זיין נאכבאר דייטשלאנד דורך זיינע ערָאבערונגען אין פראנקרייך פערגראססערטע, וויל עס וואוסטע, דאס אויך דייטשלאנד רוהיג צוזעהען ווערדע, ווייא זיך זיין נאכבאר רוסלאנד דורך זיינע ערָאבערונגען אין דער טירקייא פערגראסערט.

אויך ווירד הייטע אללגעמיין מיט געוויסהייט בעהויפטעט, דאס אויך צווישען רוסלאנד אונד אי־טאליען איין געהיימער פערטראג צור פערניכטונג דער טירקייא עקסיסטירט. פיר זיין מיטטהון זאלל איטאליען יענע לאנד-שטרעקע דער טירקייא בע־קאממען, וועלכע אם אדריאטישען מעער ליעגט אונד דערען בעוואהנער איטאליעניש שפרעכען. — נעבען איטאליען ווירד אויך גריעכענלאנד איינע 60000 מאנן שטארקע ארמעע געגען דיא טירקייא שטעללען קאננען.

דיא לאגע איזט דאהער אייסערסט בעזארגניס־ערדעגענד אונד געפאהרפאלל. אינזער קאניג איזט יעטצט פאן גאדאללא נאך אפען געקאממען, ווא אונטער זיינעם פארזיטצע איין גראסער מיניס־טער-ראטה אבגעהאלטען וואורדע, אן דעם אויך דער היער וויילענדע גראף אנדראשי טהיילגענאמ־מען האט. געוויס איזט אין דיעזער זיטצונג דער בע־פארשטעהענדע רוסיש-טירקישע קריעג אויך דאס גענויעסטע בעשפראכען וואָרדען. דיא מיינונג דעס גראפען אנדראשי איזט, דאס עסטעררייך-אונגארן איינעם רוסיש-טירקישען קריעגע געגענאיבער אונפארטייאיש בלייבען מיס אונד פאן דיעזעם קריעגע קיינעספאללס דירעקט בעריהרט ווערדען דארף. מאן האט ביז יעטצט אללעס מאגליכע אנ־געווענדעט, דאמיט אויס דעם סערביש-טירקישען קריעגע קיין רוסיש-טירקישער קריעג ענטשטעהע; דא נון אבער דאך טראטץ אללער פריעדענס־בעמיהונגען איין רוסיש-טירקישער קריעג צום אויס־ברעכען איזט, זא מוס מאן יעטצט וועניגסטענס דאהין טראכטען, דאס דיעזער קריעג בלאס צווישען דער טירקייא אונד רוסלאנד בלייבע, דאמיט זיך אויס דעמזעלבען קיין אייראפעאישער קריעג ענט־וויקעלע. —

אב נון דאס געלינגען ווירד, צווייפעלן וויר זעהר. ענגלאנד ווירד איינעם רוסיש-טירקישען קריעגע ניכט רוהיג צוזעהען קאננען, אונד זאבאלד ענגלאנד פיר דיא טירקייא מ י ט ט ה ו ן ווירד, ווירד דייטשלאנד פיר רוסלאנד מ י ט ט ה ו ן.

פיר אונס איזט יעטצט נור דיא הויפט-פראגע: וואס פיר איינע ראללע ווירד עסטעררייך איינעם רוסיש-טירקישען קריעגע געגענאיבער שפיעלען? — גאנץ אונפארטייאיש קאנן יעטצט עסטעררייך-אונגארן ניכט בלייבען, דא עס איהם ניכט גלייכ־גילטיג זיין קאנן, ווער זיין נעכסטער נאכבאר זיין ווירד, אונד אב דיעזער נייע נאכבאר אין אונזערעס זיד-אסטען יענס ניכט שעדליך ווערדען קאננטע! איין רוסיש-איטאליענישער בונד ווערע עבענזא צום נאכטהיילע עסטעררייכס, ווייא איין רוסיש-דייטשער בונד. איטאליען דענקט אימטער דאראן, ווייא עס דיא איטאליעניש-שפרעכענדע בעפאלקע־רונג אין זיד-עסטעררייך נעהמען קאננטע, עבענזא ווייא דייטשלאנד אימטער דאראן דענקט, ווייא עס דיא דייטש-שפרעכענדע בעפאלקערונג אין וועסט־עסטעררייך אן זיך רייסען קאננטע. —

דיא שטעללונג דעס גראפען אנדראשי.

דיא [illegible] דעס גראפען אנדראשי צור ערהאלטונג דעס וועלט־פריעדענס זינד בעקאנט. אונזער מיניסטער דעס אייסערן האט, זייטדעם דער שטרייט צווישען סער־ביען אונד דער טירקייא איין געפעהרליכער צו ווערדען בעגאנן, פיעללייכט מינע איינציגע רוהיגע שטונדע געהאבט. יא, אלס דער אויפשטאנד אין דער הערצעגאווינא זיינען ערסטען אנפאנג נאהם, דא וואר עס גראף אנדראשי, דער מיט זיינען בע־קאננטען „ראטה-שלעגען" הערפארטראט, אום איי־ראפא פאר איינער געוואלטיגען ערשיטטערונג צו בעוואהרען. ער וואר עס פערנער, דער דאס דרייא־קאיזער-בינדניס, וועלכעס טעגליך אויסאיינאנדער־צופאללען דראהטע, מיהעפאלל צוזאממענהיעלט, דאמיט דער וועלט-פריעדע, זאלאנגע אלס מאגליך, קיינע שטארונג ערליידע.

גראף אנדראשי האט אלזא, ווייא געזאגט, דער ערהאלטונג דעס פריעדענס זיינע רוהע געאפפערט. ווייא עס דען אנשיין האט, זינד יעדאך דיא זאכען בערייטס זא וויט געקאממען, דאס ער זיינער אויס־געשפראכענען פריעדענס-ליעבע א ו י ך זיינע ש ט ע ל ל ו נ ג אלס מיניסטער דעס אייסערן ווירד אפפערן מיססען.

מאן זאללטע עס קיום גלייבען, אבער עס איזט טראטצדעם פאללקאממען וואהר, דאס אויך אין וויען איינע איינפלוסרייכע פארטייא פארהאנ־דען, וועלכע געגען דיא אייפרעכטהאלטונג דעס פריעדענס איזט, אונד אין געמיינשאפט מיט רוס־לאנד געגען דיא טירקען אין דען קריעג ציעהען מאכטע. בעשטיגדע דיעזע פארטייא אויס ט ש ע־כ ע ן בלאס, דא ווירדע מאן דיעזעס שטרעבען וועניגסטענס ערקלערליך פינדען. דיא טשעכען האבען יא אימטער מיט רוסלאנד „געליעב-אייגעלט". ווייא דיא רוסישע פאליטיק, שטרעבט אויך דיא פאליטיק דער טשעכען אן אונזערער זיד-גרענצע נאך איינעם סלאווען-רייכע, דא עס דען טשעכען נור היעדורך געלינגען קאננטע, דיא דייטשען אונד אונגארן אין אונזערער מאנארכיע צו אונטערדריי־קען אונד דיא רעגיערונג אן זיך צו רייסען. זיא ווינשען פערנער, דאס עסטעררייך באסניען אונד זאגסטיגע סלאווישע פראווינצען דער טירקייא בע־זעטצען אונד ענדליך זיך אנאייגנען מאכטע. היע־דורך ווירדע דער סלאווישע טהייל דער עסטער־רייכ-אונגארישען בעפאלקערונג בעדייטענד אנ־וואכסען אונד איינען איממער גראסערן איינפלוס ערלאנגען. בעטראכטעט מאן אלל דיעס, זא מיסטע מאן, ווייא ערוועהנט, איינע דערארטיגע פאליטיק בייא דען טשעכען גאנץ נאטירליך פינדען. אלליין דיא קריעגס-פאליטיק אין וויען געהט ניכט בלאס פאן דען טשעכען, זאנדערן פאן דער געמיינזאמען ארמעע אויס, וועלכע אום יעדען פרייז איינע סלא־ווישע פראווינץ דער טירקייא בעזעטצען מאכטע. דאס איזט אבער נאך ניכט אללעס. פיעלמעהר געוויכט איזט דאריף צו לעגען, דאס ע ר צ־ה ע ר צ א ג א ל ב ר ע כ ט זעלבסט אן דער שפיטצע דיעזער קריעגס-פארטייא שטעהט. דיעזע פארטייא האט נונמעהר אין וויען דיא אבער-האנד געוואננען. עס איזט אבער זעלבסט-פערשטענדליך, דאס גראף אנדראשי דיא בעזעטצונג אדער אנ־אייגנונג סלאווישער פראווינצען דורך אונזערע מאנ־ארכיע ניכט צוגעבען דארף. האבען וויר אן אונ־זערער גרענצע איין זיד-סלאווישעס רייך, זא איזט יא פאר אללעם א ו נ ג א ר ן דאהין. קאממט אין וויען טראטצדעם דיא קריעגס-פארטייא צור געלטונג, דאנן מוס גראף אנדראשי נאטירליך פאן זיינער שטעללונג אלס מיניסטער דעס אייסערן אבדאנקען. הייטע שאן ווירד דיא שטעללונג דעס גראפען אנדראשי איבעראלל אלס ע ר ש י ט־ט ע ר ט בעטראכטעט.

אם 18-טען דיעזעס קאם גראף אנדראשי נאך פעסט, ווא ער פאן זיינער מאיעסטעט אין לענ־גערער אודיענץ עמפפאנגען וואורדע. מאן קאנן זיך פארשטעללען, דאס גראף אנדראשי דיעסמאל קיינען בלאסען פערגניגונגס-אויספלוג פאן וויען היעהער געמאכט. דא יעדאך אויך דער ענגלישע געזאנדטע אויס וויען היער ערווארטעט וואורדע, זא קאנן דער צוועק דער היערהערקונפט אנדרא־שי'ס אהנע פיעלע מיהע עררארטהען ווערדען. דא ביזהער ענגלאנד אם נאכדריקספאללסטען געגען דיא רוסישע עראבערונגס-פאליטיק ארבייטעטע, זא געהט אנדראשי'ס שטרעבען געוויס דאהין, דאס אונזערע מאנארכיע זיך ניכט אן רוסלאנד ג ע ג ע ן ד י א ט י ר ק י י א אנשליעסע, זאנדערן אן ענגלאנד ג ע ג ע ן ר ו ס ל א נ ד! פיר דיעזע פאללקאממען ריכטיגע פאליטיק מאכטע נון גראף אנדראשי אין געמיינשאפט מיט דעם ענגלישען געזאנדטען זיינע מאיעסטעט דען קאיזער געוויננען.

איבריגענס איזט בעקאננטליך זייטענס דעס רוסישען קאיזערס נייערדינגס אן אונזערן מאנאר־כען איין איינגעהענדיגעס שרייבען אייגנעטראפפען. נון איזט עס נור נאטירליך, דאס זיינע מאיעסטעט דיא אנטווארט אויף דיעזעס שרייבען ניכט פריהער אבגעבען קאנן, אהנע זיך מיט זיינעם מיניסטער דעס אייסערן בעראטהען צו האבען. וויא דיא אנט־ווארט אויף דיעזעס שרייבען, וועלכעס געוויס נור דען צוועק האט, אונזערע מאנארכיע אין דיא רוסי־שע קריגס-פאליטיק הינייניצוציעהען, לויטען ווירד — דאפאן דירפטע עבען דיא שטעללונג דעס גרא־פען אנדראשי אבהענגען. ווערדען דיא ווינשע רוס־לאנדס צוריקגעוויעזען, זא בלייבט גראף אנדראשי, וואס ער ביזהער וואר; ווירד יעדאך דער רוסישען פאליטיק נאכגעגעבען, דאנן מוס אנדראשי איבגע־רינגט געהען.

פריילך איזט ביז יעטצט דער אינהאלט דעס

פֿרעמדען הערדישער-פּאָארע אללעס צו ציינגען, וואס דאסזעלבע אלס „מערקווירדיגקייט" אונד „זע-הענסווערטה" עראכטעט. (זאָ בעריכטען דיא ציי-טונגען. וויא מאן זיעהט, איזט ענטוועדער דער שרייבער דיעזער געשיכטע פֿערריקט, אָדער דער נייע סולטאן איזט עבענזאָ פֿערריקט, אלס זיין פֿאָרגענגער.)

* (לודוויג קאָשוטה אונד דער נייע אויסגלייך.) וויא דיא פּאָ-ליטישען טאגעס-בלעטטער זאָבען מעלדען, ווירד קאָשוטה אין דען נעכסטען טאגען איבער דען נייען אויסגלייך צווישען עסטרייך אונד אונגארן אין איינעם לענגערן בריעפֿע זיינע מיינונג אייסערן. מאן איזט אין אללען פּאָליטישען קרייזען אויף דיא אייסערונג דעם אלטען קאָשוטה זעהר נייגיעריג. וויר ווערדען נאטירליך זיינער צייט דיא וויכטיג-סטען פּונקטע דיעזעס בריעפֿעס אויך אונזערען לע-זערן מיטטהיילען.

* (איינער, דער דורכאויס איינען אָפֿפֿיציער ערשיעססען וויל.) מאָנטאג געגען מיטטאגס-צייט פֿאנד אין אונזערער הויפּטשטאדט איין אונערהאָרטעס פֿערברעכען שטאטט, וועלכעס דיא גאנצע הויפּט-שטעדטישע בעפֿאָלקערונג אין גראָסע אויפֿרעגונג פֿערזעטצטע. איין יונגער לייטנאנט, אים אלטער פֿאָן 23 ביז 24 יאהרען גינג אין דער וואיטצנער-גאססע שפּאציערען אונד שויטע זיך דיא פּרעכטי-גען בילדער אין דען אויסלאגען אן. קיים יעדאָך פֿערוויילטע ער אן איינער אויסלאגע אייניגע מינו-טען, אלס איין שטארקער כנאלל דיא לופֿט ער-שיטטערטע. דער יונגע אָפֿפֿיציער שטירצטע צו באָדען מיט דעם אויסרופֿע: „איך בין געטראָפֿפֿען!" איינע אונגעהייערע פֿאָלקס-מענגע ליעף צוזאמ-מען. אבער מאן קאָננטע קיינען איינציגען איבער דאס פֿאָרגעפֿאללענע אין אונגעוויססהייט זיין. דען איין מאנן, וויא איין בייער געקליידעט, שטאנד אייני-גע שריטטע פֿאָן דעם צוזאממענגעשטירצטען אָפֿפֿיציער מיט איינער נאָך רייכענדען פּיסטאָלע אין דער האנד. דיא וואפֿפֿע וואר צווייליייפֿיג אונד זאָ וואגטע ניעמאנד, דען שטילל שטעהענדען מאָרדער צו ערגרייפֿען, אים פֿירכט, ער קאָננטע אויך דען צווייטען לויף אבפֿייערן. פּלאָטצליך יע-דאָך ערשיען דער שטאדטהויפּטמאנן טהאיס, ערגריפֿף מיט שטארקער האנד פֿאָן ריקווערטס דען מאָרדער, וואָראויף איין הערבייגעאיילטער קאָנשטאבלער (וואכמאנן) דעמזעלבען דיא פּיס-טאָלע ענטריס. דער לייטנאנט ווארדע זאָפֿאָרט אינס שפּיטאל איבערבראכט, וועהרענד דער מאָר-דער אינס שטאדטהויז אבגעפֿיהרט ווארדע. היער גאב ער אן, דען פֿאָן איהם אנגעשאָססענען לייט-נאנט ניע פֿריהער געזעהען צו האבען. אויף דיא פֿראגע: ווארום ער דענזעלבען דעננאָך מאָרדעריש איבערפֿאללען? — אנטוואָרטעטע ער פֿאָלגענדעס: „איך בין אויס דעם נעאָגראדער קאָמיטאט געבאָ-רען; פֿאָן פּראָפֿעססיאָן בין איך ברוננען-מייסטער. דא איך יעדאָך זייט לענגערער צייט ביי ברוננען-גראבונגען קיינע בעשעפֿטיגונג פֿאנד, מוססטע איך גאנץ אָרדינערע ארבייטען פֿערריכטען. אויך מיין ווייב גינג אין דיא הייזער ארבייטען, דאמיט וויר אונס ניר פֿאָרטברינגען קאָננטען. אלליין שאָן אים מאָנאטע פֿעבער ווארדע מיין ווייב איינגעצאָגען, וויל זיא אין פֿערדאכט וואר, איינען קאָפֿפֿער גע-שטאָהלען צו האבען. איך וואר פֿאָן איהרער אונ-שולד איבערצייגט, אונד ליעף פֿאָן געריכט צו גע-ריכט, דאס מאן זיא פֿרייא לאססע, דאָך פֿערגע-בענס. זאָ האבע איך אללעס פֿערטרויען צו דעם בירגערליכען געריכטע פֿערלאָרען. איך פֿאסטע דעסהאלב דען ענטשלוס, דען ערסטען בעסטען אָפֿפֿיציער ניעדערצושיעססען. איך וואָללטע עבען פֿאָר איין קריעגס-געריכט געשטעללט ווערדען, וויא איך האָפֿפֿע, איך דיא בעפֿרייאונג מיינעס ווייבעס ערווירקען צו קאָננען." — דער מאנן ווארדע פֿאָר אללעם פֿאָן דען געריכטס-אַרצטען אונטער-זוכט, אָב ער ניכט אן וואהנזינן ליידע, עס שטעללטע זיך יעדאָך הערויס, דאס ער זאָ געוואלטיג בע-טרונקען וואר, דאס האָכסטענס אנגענאָממען ווער-דען קאָננטע, ער ליידע, וויא דער פֿריהערע טיר-קישע סולטאן, אן איינעם „זייפֿער-וואהנזינן". דעם אונגליקליכען אָפֿפֿיציער זינד בערייטס צוויי קוגעלן הערויסגענאָממען וואָרדען, איינע דריטטע שטעקט דעמזעלבען נאָך אללערדינגס אים קאָר-פּער. זאָפֿיעל יעדאָך איזט געוויס, דאס דער שוס קיין לעבענס-געפֿעהרליכער וואר. דער אָפֿפֿיציער הייסט פּינטער, איזט אויס אָפֿען געבירטיג. דער-זעלבע איזט ערסט פֿאָר וועניגען טאגען צום בע-זוכע זיינער עלטערן היימגעקאָממען. זיין פֿאטער איזט קאָנטראָלאָר ביי דער קאָניגליכען בורג אין אָפֿען. דיא פֿערצווייפֿלונג דער עלטערן איבער דאס אונפֿערשולדעטע אונגליק איהרעס זאָהנעס לאססט זיך לייכט דענקען.

* (וויעדער איין שרייבען דעס ענגלישען שטאאטס-מאנ-נעס גלעדסטאָן איבער דיא יו-דען.) דער בעריהמטע ענגלישע שטאאטס-מאנן גלאדסטאָנע (שפּריך: גלעדסטאָן) האט פֿאָלגענדעס שרייבען אן איינען קאָררעספּאָנדענטען געריכ-טעט: „הערר, עס פֿרייט מיך זעהר, דאס זיא דיא אָפֿפֿענטליכע אויפֿמערקזאמקייט אויף דיא בעציע-הונגען דער יודען צו דער אָריענטאלישען פֿראגע לענקען וואָללען, דא זיא דיא זאכע אים אינטער-עססע דער גערעכטיגקייט בעהאנדעלן ווערדען. איך האבע איממער געלעגענהייט געהאבט, דאס בענעהמען דער ענגלישען יודען אין דער ערפֿיל-לונג איהרער אָפֿפֿענטליכען שטאאטס-פּפֿליכטען צו בעוואונדערן; — אבער איך בעקלאגע טיעף דיא ארט אונד וויזע, וויא דיא יודען ניר איממער אויף אללע יודען דער וועלט אונד ניכט אויף דאס וואָהל דער בעטרעפֿפֿענדען שטאאטען ריקזיכט נעהמען וואָללען. ביי דיעזעם טירקישען קריעגע דענקען דיא יודען גלייך ניר דאראן, וויא זיא וויעדער צו איהרעם פּאלעסטינא אונד צו איהרער וועלט-הערר-שאפֿט געלאנגען קאָננען. (וויר גלויבען ניכט, דאס גלעדסטאָן זאָ שרייבט, זאָ קאנן יא נור איין איש-טויצי שרייבען!) יעדענפֿאללס בין איך דער מיי-נונג, דאס יעטצט אויך דיא יודען אין דער טירקייא עמאנציפּירט ווערדען. וועניגסטענס אין דען טיר-קישען קאטהאָלישען פּראָווינצען, וואָ מאן דיא גלייכבערעכטיגונג דער קאטהאָליקען פֿאָרדערט, ווערדען אויך דיא יודען דיא גלייכבערעכטיגונג ערהאלטען."

* (דער „גמרא-יודע.") אונטער דעם טיטעל „טאלמוד שידוי" ערשיען אונלענגסט איין אונגארישעס בוך, אין וועלכעם געגען דיא גמרא אונד געגען דיא יודען, וועלכע דער גמרא פֿאָלגען, אויף דאס אבשייליכסטע געשימפּפֿט ווירד. דער פֿערפֿאססער דיעזעס בוכעס רייצט זאָגאר נאָך דיא אונגארן אויף, דיא יודען צו האססען אונד צו פֿערפֿאָלגען. דא אבער זאָלכעס אין איינעם שטאא-טע, וואָ דיא יודען עמאנציפּירט זינד, ניכט שטאטט-פֿינדען דארף, זאָ פֿאָדערטע דער מיניסטער דעם אינגערן אללע קאָמיטאטע אויף, דיא פֿערברייטונג דיעזעס בוכעס אויף דאס שטרענגסטע צו פֿער-ביעטען אונד דיא בערייטס פֿאָרהאנדענען ביכער צו פֿערברעננען.

געשעפֿטסבעריכט

ווייצען, טהייס נייא 300 מעטערצטר. 79 קילאָ 11.60 גולד. פּער 3 מאָנאטע. 400 מעטערצטר. 79 קילאָ 11'40 גולדען. — — 100 מעטער-צטר׳ 79 קילאָ 11.40 גולדען. 300 מעטערצטר׳ 78_7 קילאָ 11.40 גול. 250 מעטער-צטר׳ 78_2 קילאָ 11,30 גולדען. 100 מעטערצטר׳ 78_4 קילא 11.25 גולד. — — 500 מעטערצטר׳ 78 קילאָגראַמם 11,30 גולדען. 200 מעטערצטר׳ 78 קילאָ 11.42 גולדען אללעס פּער דרייא מאָנאטע.

האַפֿער, 6.79—7,07 גולד.

ווייצען פּער אָקטאָבער 10.75—10.80 גולדען. פּער פֿריה-יאהר 11.05—11,10 גולד. —

קאָרן פּער אָקטאָבער 8.59—8.70 גולדען. —

קוקורוץ פּער מאַי - יוני 6.35 — 6,40 גולדען.

האַפֿער פּער הערבסט 7,40—7.46 גולדען. פּער פֿריה-יאהר 7,75—7.82 גולד.

ווינער פּרייזע.

ווינער שלאכט-פֿיעהמארקט. דער אויפֿ-טריעב אויף דעם ווינער שלאכט-פֿיעהמארקטע אם 16-טען ד. מ. בעטרוג 3426 שטיק, דאפֿאָן וואַרען: 1806 אונגאַרישע, 1295 פּאָלנישע אונד 325 דייטשע, — דאס געשעפֿט וואר שוואך, דיא פּרייזע שטעללטען זיך פּער 100 ק׳: אונגאַרישע שטאלל-אָכסען 54 — 60 גול., פּאָלנישע 55 — 58½ גולד. דייטשע 53—58 גולדען. —

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאַקטער: מאיר בר"י רייז.

קורז-טאַבעללע פֿאָם 17. אָקטאָבער

געלד-קורז	פֿל.	קר׳
זילבער-אגיאָ	104	25
דוקאַטען	5	95
עסטרייך-אונגאַרישע 8 גולדען נאַפּאָ-לעאָנס (20 פֿראַנקס)	9	94
נאַפּאָלעאָנדאָר	9	94
דייטשע רייכסבאַנקנאָטען	61	05
20 מאַרקשטיקע	12	20
פּאַפּיער רובעל	1	59

לאָזע	פֿל.	קר׳
1839-ער ראָטהשילד-לאָזע גאַנצע	258	—
דעטטא פֿינפֿטעל	258	—
1854-ער 4 פּראָצענטיגע שטאַאַטס-לאָזע	105	—
1860-ער " גאַנצע	109	75
דעטטא " פֿינפֿטעל	116	—
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	130	25
דעטטא " 50	129	50
ראַאַב רעגולירונגס	21	75
סערבען-לאָזע	13	75
קרעדיט-לאָזע	157	75
[illegible]-לאָזע צו 40 גולדען	29	25
דאָנוי-דאַמפֿשיפֿפֿאַהרטס-לאָזע	93	25
אינסברוקער לאָזע	17	50
קעגלעוויטש " צו 10 גולדען	14	—
קראַקויער " " 20 "	14	75
אָפֿנער " " 40 "	29	—
פּאַלפֿי " " 40 "	29	—
רודאָלפֿסלאָזע " " 10 "	13	40
סאַלם-לאָזע " " 40 "	30	75

לאָזע	פֿל.	קר׳
זאַלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	15	90
סט. גענאָיס " " 40 "	31	70
סטאַניסלויער " " 20 "	18	75
טריעסטער " " 100 "	118	—
דעטטא " " 50 "	58	—
וואַלדשטיין " " 20 "	22	50
ווינדישגרעטצער " " 20 "	26	75
אונגאַרישע פּרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	71	—
דעטטא צו 50 גולדען	71	—
ווינער לאָזע	94	—

ווערטה-פּאַפּיערע	פֿל.	קר׳
אונגאַרישע גרונדענטלאַסטונגען	71	80
טעמעשער-באַנאַטער	71	80
זיעבענבירגישע	72	—
גאַליציש	85	50
בוקאָווינער	83	—
אונגאַרישע אייזענבאַהן-אַנלעהען	97	75
ווייןצעהענט-אַבלאָזונגס-אָבליגאַציאָנען	70	50
פֿאַנדבריעפֿע דער אונגאַרישען באָדענקרעדיט צו 5 פּערצענט	85	50
דער אונגאַרישען היפּאָטעקען באַנק צו 5 פּערצענט	78	25
דער אונגאַרישען אַלגעמיינען באָדענקרעדיט-אַנשטאַלט צו 5 אונד איינהאַלב פּערצענט	81	—
דעטטא צו 6 פּערצענט	—	—
דער פּעסטער קאָממערציאַל-באַנק	86	—

פֿרוכט- אונד מעהל-פּרייז-טאַבעללע.

פֿרוכטע		קוואַליטעט פּער העקטאָל.	פּער 100 קילאָגר.
ווייצען	נייער באַנאַטער	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
ווייצען	טהייס	74·6	9.90—10.10
"	"	75·5	10.20—10.40
"	"	76·4	10 60—10 65
"	"	77·3	10.70—10.80
"	"	78·3	10 90—11 05
"	"	79·2	11 15—11.25
"	"	80·1	11.30—11 40
ווייצען	פּעסטער באָדען	74·6	9.40— 9.55
"	"	75·5	9.65— 9 85
"	"	76·4	10.——10 20
"	"	77·3	10.30—10 40
"	"	78·3	10.45—10.70
"	"	79·2	10 70—10.00
"	"	80·1	10,80—11 95
ווייצען	ווייסענבורגער	74·6	9 95—10 15
"	"	75·5	10.25—10 45
"	"	76·4	10 60—10 70
"	"	77·3	10 75—10 85
"	"	78·3	10 95—11.10
"	"	79·2	11.20—11.30

פֿרוכטע	קוואַליטעט פּער העקטאָל.	פּער 100 קילאָגר.
קאָרן	72	8.80—8.70
גערסטע מאַלץ	62	7.70—6 45
גערסטע פֿוטטער	62	6.25—5,95
האַפֿער	41	7 15—7 —
קוקורוץ באַנאַטער		6.40—6 25
אַנדערער	73	6.40—6 35
הירזע		5 .— 4 90

טערמין-געשעפֿטע		פּער 100 קילאָגר.
ווייצען	פּער דעצעמבער	10 75
	" פֿריהיאַהר	11.05
קאָרן	" אָקטאָבער	8,59
קוקורוץ	"	6.35 —
גערסטע	"	—.—
האַפֿער	" דעצעמבער	7 40 —
	" פֿריהיאַהר	7.75—
רעפּס	"	—.—

באַללען-מעהל (פּער 100 קילאָגר.)	פֿל.	קר׳
נומער 0	24	25
" 1	23	25
" 2	22	25
" 3	21	50
" 4	20	75
" 5	19	—
" 6	17	25
" 7	16	—
" 8	13	80
" 8½	11	—

שפּיריטוס	
אַלטע מעטהאָדע פּראָמפּט	31,80
נייע " פּאַרטאַססער	29,33

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1876. Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

ביים אלטען בלייבען מאַגע. עס ווערדען געמליך
דיא געביהרען דער דעפּיטירטען ג י כ ט פֿער-
קירצט, אונד ווירד דער רייכסטאג נאָך וויא פֿאַר
פֿאָללע אכט מאָנאטע אים יאהרע זיטצינגען
האלטען. —

*) (מ ו ע ג ע ן „צ ו ו י י א-ו י י ב ע ר י י א"
ב ע ש ט ר א פֿ ט.) איין געוויסער לודוויג גאָל-
בערגער הייראטעטע אים אלטער פֿאָן 18 יאהרען
אין ב א י אָ ק (אין אָבער-אונגארן) איין מעדכען,
מיט דער ער 180 גולדען „נדן" ערהיעלט. — דאס
ווערע געווים אים זינגע אונזערער חכמים נור גאנץ
רעכט געוועזען, דיא דאָך זאגען: „בן שמונה עשר
לחופה". אללײן דא עס מיט דעם „נדן" פֿאָן 180
גולדען באלד צור נייגע גינג, מאכטע זיך גאָלדבער-
גער אלסבאלד אויף אונד דאפֿאָן. ער וואנדערטע
ציעל-לאָז אין דען קאָמיטאטען אָבער-אונגארנס
הערום, ביז ער נאָך בעלענקע קאם. דא וואורדע
ער מיט איינעם מעדכען, נאמענס אסתר ווידענ-
פֿעלד, דיא פֿערמאָגע איהרעס אלטערס וואָהל זאָ
ציעמליך זיינע מ ו ט ט ע ר זיין קאָננטע, בעקאננט.
וואר אבער פֿריילײן ווידענפֿעלד אויך ניכט מעהר
יונג, זאָ האטטע זיא אבער איינע רעכט גאנגבארע
„גריזלערייא", פֿאָן דער מאן „פרנסה בכבוד" הא-
בען קאָננטע. מיט ריכקזיכט אויף דיעזע גריזלע-
רייא ענטשלאָס זיך גאָלדבערגער, איך פֿריילײן
ווידענפֿעלד מיט אין דען קויף צו נעהמען. ער
פֿערלאָבטע זיך מיט דערזעלבען, פֿאַלשטע זיך איי-
נען „פֿערקינדיגונגס-שיין" אונד ליעס זיך פֿאָן איי-
נעם הורביאנדערנדען „שוחט", דער אויך דיא
ראָללע איינעס „מגיד" גערנע שפּיעלטע, אים גע-
היימען טרויען. אויף דער האָבציים וואורדע איינע
האלבע גריזלערייא איפֿגעגעססען, אונד זאנטע
דער בעל מסדר קידושין זאָפֿיעל אונד זאָ גיטעס
מגידות, דאס דער יונגען פֿרויא ווידענפֿעלד פֿאַר
פֿריידען דיא אייגען איבערגאנגען אונד זיך גאר ניכט
דארום קיממערטע, דאס דיא האָבציימס-געסטע
אללע „גריזען" אונד „גרקען" דער גריזלערייא
פֿאָרמליך געפּלינדערט האבען. ביזהער גינג דיא
געשיכטע גאנץ אָרדענטליך פֿאָן שטאטטען. איינגע
טאגע דאראויף ערשיען אין בעלענקע איין „אורח"
דעם עס בעקאננט וואר, דאס גאָלדבערגער אין
באיאָק איין ווייב האט „זיטצען" לאססען. דער מאנן
שיינט פֿאָן דעם יונגען עהע-פּאארע קיינע גראָסע
„נדבה" ערהאלטען צו האבען, דען איינע שטונדע
נאָך זיינעם איינטרעפֿפֿען וואוסטע ניכט בלאָס
פֿרויא ווידענפֿעלד איהר אונגליק, זאָנדערן אויך
דער גאנצע אָרט. אויך דיא בעהאָרדע ערפֿוהר
אלסבאלד פֿאָן דער ווייבער- אונד גריזלערייא-
שפּעקולאציאָן דעם גאָלדבערגער, דיא איהן דענן
אויך זאָפֿאָרט פֿערהאַפֿטען ליעס. דאס שטראַפֿ-
געריכט צו ציאָרנאָ פֿעראורטהיילטע דען גאָלד-
בערגער וועגען פֿיעל-ווייבערייא צו איינער קערקער-
שטראַפֿע פֿאָן דרייטהאלב יאהרען. דיא קאָניג-
ליכע טאַפֿעל פֿערמינדערטע יעדאָך דיא שטראַפֿ-
צייט אויף אנדערטהאלב יאהרע. דער אָבערסטע
געריכטס-האָף בעשטעטיגטע דאס אורטהייל דער
קאָניגליכען טאַפֿעל. גאָלדבערגער ווירד אלזאָ נור
אנדערטהאלב יאהרע זיטצען. איבריגענס האט ער
זיינער גריזלערין פֿערשפּראָכען, דאס ער נאָך
זיינער בעפֿרייאונג וואָהל ביידען פֿרויען „גט" גע-
בען ווירד — דאנן אבער ניכט דיא ערסטע פֿרויא,
זאָנדערן זיא צוריקנעהמען ווערדע. דא דיא גריז-
לערייא זאָ אויסגעצייכנעט גוט געהט, קיממערטס
איהן ניכט, ווענן פֿרויא ווידענפֿעלד אינצווישען
„נאָך עלטער" ווירד.

*) (א י י ן ש ו ו י נ ד ע ל ה א פֿ ט ע ר
ב ע ט ט ע ל-ב ע ט ר י ע ב.) אין לעטצערען
יאהרען זינד אללערלייא שווינדעל-האַפֿטע פֿער-
איינע אינס לעבען געטרעטען. נייא דירפֿטע אינ-
דעם דיא מעלדונג זיין, דאס אויך איין בעטטעל-
פֿעראיין זיך קאָנשטיטואירט האט, דער זיין בעט-
טעל-געשעפֿט מיט אונגעהייערעם שווינדעל איבער
גאנץ איירָאפּא אויסדעהנטע. איינע זאָלכע געזעלל-
שאַפֿט וואורדע דיעזער טאגע אין וויען ענטדעקט
אונד איין טהייל זיינער מיטגליעדער „הינטער
שלאָס אונד ריעגעל" געבראכט. — איין אָרדענט-
ליך געקליידעטער יונגער מאנן קאם נעמליך אם
8-טען דיעזעס אין איין וויענער באנקהויז, שטעלל-
טע זיך אלס איין זאָגענאננטער „אורח הגון" פֿאָר,
אינדעם ער איין ציינגיס פֿאָרצייגטע מיט דער אונ-
טערשריפֿט: „דר' פֿראנקפֿורטער, ראבבינער אין
ביעליטץ". דאס ציינגיס וואר קוים 4 וואָכען אלט.
אונגליקליכערווייזע בעפֿאנד זיך אין דיעזעם באנק-
הויז איין ביכהאלטער, דער אין ביעליטץ געבאָרען
איזט. דיעזעם וואר עס בעקאננט, דאס דער ראב-
בינער פֿראנקפֿורטער בערייטס פֿאַר צוייא יאהרען
געשטאָרבען זייא אונד מיטהין פֿאַר איינעם מאָנא-
טע גאר ניכט אין דער לאגע וואר, אירגענד יע-
מאנדעם איין ציינגיס אָדער איין עמפּפֿעהלונגס-
שרייבען צו ערטהיילען. ער ליעס דענן אויך דען
שווינדלער זאָפֿאָרט פֿערהאַפֿטען. דער פֿערהאַפֿ-
טעטע, איין אשווייצים אין גאליציען געבירטיג, איזט
ערסט 20 יאהרע אלט. ער הייסט סאמועל קראמער.
ביים פֿערהאָרע זאגטע ער איין, דאס ער מיט-
גליעד איינעם וועיט-פֿערברייטעטען שווינדעל-
האַפֿטען בעטטלער-פֿעראיינס זייא, דער אין אללען
הויפּטשטעדטען איירָאפּאס אויך נאָך צווייג-פֿער-
איינע האט. זעממטליכע מיטגליעדער דיעזעס פֿער-
איינעס זינד מיט פֿאַלשען צייגניססען אונד עמפּפֿעה-
לונגס-שרייבען פֿאָן דען אויסגעצייכנעטסטען ראב-
בינען אונד בעהאָרדען פֿערזעהען. ער זעלבסט
האט ביז ענדע 1875 דאס גימנאזיאום בעזוכט. זייט
יענער צייט יעדאָך שלאָס ער זיך דיעזער בעטט-
לער-באנדע אן, דא ער אויף דיעזע ווייזע מעהר
איינקאָממען האט, אלס דער געלעהרטעסטע גימנא-
זיאל-פּראָפֿעססאָר. ביא קראמער וואורדען אוי-
סער איינער מענגע פֿאַלשער צייגניססע אויך נאָך
צווייא פּערצייכניססע געפֿונדען. דאס איינע פֿער-
צייכניס ענטהיעלט דיא נאמען זעממטליכער מיט-
גליעדער דיעזער בעטטלער-באנדע, וועהרענד דאס
אנדערע פֿערצייכניס דיא נאמען דער וואָהלטהע-
טיגסטען אונד רייכסטען לייטע אין אללען הויפּט-
שטעדטען איירָאפּאס ענטהיעלט. יעטצט ערפֿוהר
דיא פּאָליצייא, דאס אויך דיא שווינדעל-בעטטלער
טינטנער, לאָווענשטיין אונד ר' הערש מרגליות,
וועלכע שאָן פֿאָריגעס יאהר אין וויען זיך הע-
רומטריעבען צו דיעזער באנדע געהאָרען. אלס מאן
זיא דאמאלס פֿעסטנעהמען וואָללטע, פֿערשוואנ-
דען זיא פּלאָטצליך אוים וויען. פֿאָר קורצעם וואור-
דען זיא יעדאָך אין איינער שטאדט אין באָהמען
אויפֿגעגריפֿפֿען, וואָ זיא אים ארעסטע פֿער-
ווילטען, אים שפּעטער פער שוב אין איהרע היי-
מאטה-געשיקט צו ווערדען. אויך דיא שווינדעל-
בעטטלער ראבמאנן אונד האזע געהאָרען צו דיעזער
היבשען חברה. דיעזע צוייא וואָרען דיא אייגענט-
ליכען פֿאָרשטעהער אָדער רעפּרעזענטאנטען דער
גאנצען באנדע. זיא היעלטען זיך אבוועכסעלנד אין
בערלין אונד אין ברעסלוי אויף. פֿאָן דאָרט אוים
פֿערזאהען זיא זעממטליכע מיטגליעדער מיט דען
ערפֿאָרדערליכען געפֿעלשטען צייגניססען אונד בע-
שטיממטען אויך דיא געגענד, וועלכע זיא צו בערייזען
האבען, אים דיא גוטמיטהיגען לייטע אויסצופּליג-
דערן. — אויך איין געוויססער יוסף סעלענקא
שפּיעלטע ביא דיעזער באנדע איינע פֿאָרנעהמע
ראָללע אלס „גענעראל-סעקרעטער." דיעזער
וואורדע יעדאָך שאָן פֿאַר איינעם יאהרע איינגע-
פֿאנגען אונד ביסט געגענווערטיג זיין פֿערברעכען
אים קערקער אב, דא ער זיך פֿאַלשע זיעגעל דער
בעהאָרדע אנשאַפֿפֿטע אונד אויף דיעזע ווייזע
פֿאַלשע פּאססע אונד צייגניססע אנפֿערטיגטע. וויא
עס זיך הערויסשטעללט, האט דיעזע באנדע ניכט
בלאָס פֿאָן רייכען יודען, זאָנדערן אויך זעלבסט
פֿאָן רעגיערענדען פֿירסטען אונטערשטיטצונגען
אויסצושווינדלען געוואוסט. יעדעס מיטגליעד דיע-
זער באנדע פֿיהרט מעהרערע נאמען. זאָ צום ביי-
שפּיעל טראט דער עבען פֿערהאַפֿטעטע באלד
אלס סאמועל קראמער, באלד אלס בערנהארד
עלסנער אונד באלד וויעדער אלס אלבערט שפּירא
אויף. אונטער לעטצטערעם נאמען זאָלל ער נא-
מענטליך פֿאָן ראָטהשילד אין פּאריז איינע גראָסע

זינד וועניגע נעבליעבען. 4000 וואורדען ניעדערגעשלאכטעט
אָדער לעבענדיג פֿערבראנגט, דיא איבריגען וואורדען צום
טויפֿען געצוואונגען . . . ."

היער מוססטע ער אין זיינער ערצעהלונג איינהאלטען,
דא ער פֿאַר וויינען ניכט ווייטער שפּרעכען קאָננטע. דיא
טאָכטער האטטע איהרען פֿאטער נאָך ניעמאלס זאָ וויינען
געזעהען.

„לײדער וואר דיעזע יודען-פֿערפֿאָלגונג ניכט אויף
סעווילא אללײן בעשרענקט. 40 מײלען נערדליך פֿאָן
היער ליעגט דיא שטאדט ט אָ ל ע ד א. וועלכע רייכע
אונד בליהענדע געמיינדע וואר דאמאלס אין טאָלעדא!
דאָרט וואר דאמאלס אונזער אור-גראָס-פֿאטער יהודה בן
אשר (דער אור-ענקעל פֿאָם ראש.) עס וואר געראדע אם
פֿאסט-טאגע צור ערינגערונג אן דען פֿאלל יערוזאלעמס
(אם שבעה עשר בתמוז דעם יאהרעס קנא). דא ערהאָב
זיך דיא גאנצע קאטהאָלישע בעפֿאָלקערונג דער שטאדט
טאָלעדא געגען דיא דאָרטיגען יודען. דער ערצבישאָף פֿאָן
טאָלעדא וואר דער אנפֿיהרער דיעזער יודען-מאָרדער. דיא
יודען וואורדען פֿאָן איהרען וואָהנונגען הערויסגעשלעפּפּט
אונד אויף אָפֿפֿענער שטראסע ניעדערגעשלאכטעט, זאָ דאס
אללע שטראסען מיט בלוט געטרענקט וואָרען. אונזער אור-
גראָס-פֿאטער וואָללטע זיך אונד זיינען אנגעהאָריגען יענע
מארטער-קוואלען ערשפּארען, וועסהאלב ער צוערסט זיינע
שוויעגער-מוטטער, דאנן זיינע פֿרויא אונד נאכהער זיך
זעלבסט ערמאָרדעטע . . ."

רעבא וואָרף זיך אן דאס הערץ איהרעס פֿאטערס אונד
דריקטע איהן אן זיך אויס פֿורכט אונד שרעקען.

„זיעהסט דוא מיינע טאָכטער, וויא עס דיר שוידערט,
וויא דיר פֿאַר שרעקען, אבשייא אונד אנגסט קאלט ווירד,
אונד דא האסט דוא ערסט דאס וועניגסטע געהאָרט! — אין
אשקאלאָנא בליעב ניכט איין איינציגער יודע אם לעבען,
דעסגלייכען אין וואלענציא בליעב פֿאָן דען אונגעפֿעהר
5000 יודישען זעעלען ניכט איינע איינציגע איבריג. 250
וואורדען ערמאָרדעט אונד דיא איבריגען וואָרען צור טויפֿע
געצוואונגען. דער ערצבישאָף פֿאָן ע י צ א פֿאָרדערטע
דאס פֿאָלק אויף, אללע יודען, דיא זיך ווייגערטען דיא
טויפֿע אנצונעהמען, זאָפֿאָרט ניעדערצומאכען. מעהר אלס
200000 יודען טויפֿטען זיך, אום איהר לעבען צו רעטטען.
פֿאסט עבענזאָפֿיעל ליעסען זיך ליעבער אבשלאכטען אָדער
לעבענדיג פֿערברענגען, אום נור ניכט פֿאָן איהרעם גלויבען
אבפֿאללען צו מיססען. — אויך יענע 200000 יודען האבען
דען קאטהאָלישען גלויבען נור צום שיינע אנגענאָממען,
אבער אים אינגערן אונד אים געהיימען זינד זיא איהרעם
יודישען גלויבען טרייא געבליעבען. מאן הייסט זיא מאראַ-
נען (אנוסים). וויל זיא נור געצוואונגען דען קאטהאָלישען
גלויבען אנגאהמען. — אויך געגען דיא מויערן אונד מאָ-
האממעדאנער אין סעווילא האט דיעזעס קאטהאָלישע
געזינדעל זאָ שטאַרק געוויטהעט, פֿיעלע פֿאָן דען מאָהאממע-
דאנערן, וועלכע דען קאטהאָלישען גלויבען ניכט אנגעהמען
וואָללטען, זינד עבענזאָ ניעדערגעמעטצעלט וואָרדען, וויא
דיא יודען — אונד דאָך בעטראכטען אונס דיעזע מאָהאמ-
מעדאנער ניכט אלס איהרע לײדענס-געפֿעהרטען, אונד דאָך
זעהען זיא ליעבער איינען קאטהאָליקען אלס איינען יודען;
ווענן זיא זיך ניכט מיט אונס געגען דיא קאטהאָליקען פֿער-
בינדען וואָללען, זאָ ווערדען וויר אונס מיט דען קאטהאָלי-
קען געגען זיא פֿערבינדען!"

„אבער פֿאטער! ווענן זיך אויך דיעזע מאָהאממע-
דאנער מיט אונס ניכט בעפֿריינדען וואָללען, זאָ האבען זיא
דאָך נאָך וועניגסטענס קיינע יודען-מאָרדע בעגאנגען אונד
האבען אונס צור אנגאהמע איהרעס גלויבענס ניכט געצוואונ-
גען. אים וועלכעס גרונדע האסטסט דוא זיא נאָך מעהר
אלס דיא קאטהאָליקען?""

אים וועלכעס גרונדע? וויל זיך דער יודען-האס
דער שפּאניער אויך היעהער פֿערפֿלאנצט האט, אונד וויל
עבען דיא מאָהאממעדאנער קיין רעכט האבען, אונס צו
האססען, דוא אירסט מיינע טאָכטער, ווענן דוא גלויבסט,
דאס דיא מויערן נאָך קיינע יודען-מאָרדע בעגאנגען, ערסט
פֿאָריגען ווינטער וואר היער איין שרעקליכעס בלוט-באד אין
דער יודען-גאססע אנגעריכטעט; — דאָך דאפֿאָן זאָללסט
דוא ערסט שפּעטער ערפֿאהרען; דיא מיטטערנאכטס-שטונ-
דע נאהט, אונד איך מוס מיך אן איינען בעוואוסטען אָרט
בעגעבען." —

פּלאָטצליך וואורדע דרייםאל אן דיא טהירע גע-
קלאָפּפֿט. וואס רעבא זעהר ערשרעקטע. „ליעבעס קינד,
פֿירכטע ניכט! עס איזט אונזער אלטער, טרייער דיענער,
דער מיך אן דיא שטונדע ערינגערט, אן וועלכער איך מיך
אין איינע טיעפֿע האהלע בעגעבען מיס. איך האבע דאָרט
הייטע נאכט זעהר וויכטיגעס צו טהון. עס איזט מיטטער-
נאכט, ערשריק ניכט! איך האבע דיך לענגסט בעלעהרט,
דאס קיינע גייסטער אונד קיינע צויבערער עקסיסטירען.
דער געלעהרטע פּראָממע פֿירכטעט נור איינען נאָטט, זאָנסט
ניעמאנדען!" —

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

צווייטען אייגענהענדיגען שרייבענס דעם רוסישען קאיזערס נאך ניכט בעקאננט. אללײן אויך דער אינהאלט דעס ערסטען שרייבענס איזט יא ניכט פעראָפפענטליכט וואָרדען. דאך אױס דער האלטונג רוסלאנדס קאָננטע מאן דען אינהאלט לייכט ערראטהען, דער אױס דען דרייא וואָרטען בעשטאנד: קריעג, קריעג אונד קריעג! — אויך דער נייערע בריעף האט געוויס נור דענזעלבען אינהאלט. מעלדעט יא איינע דעפעשע אױס קאָנסטאנטינאָפעל, דאס דער רוסישע טהראָנ-ערבע אויף איינלאדונג זיינעס קאיזערליכען פאטערס זאָבען נאך לייוודיא אבגערייזט זייא. נון גילט עס אבער אלס איינע אללגעמיין בעקאננטע טהאטזאכע, דאס דער רוסישע קאיזער פריעדליעבענד, זיין זאָהן יעדאך זעהר קריעגעריש געזיננט איזט. וועננ אלזאָ דער קאיזער זיינען טהראָנ-ערבען צו זיך בערופט, זאָ שיינט עס, אלס געבע ער דיא פיהרונג דער גאנצען אנגעלעגענהייט דיעזעם יונגען טירקען-פרעססער אין דיא הענדע. וואס וויר דא צו ערוואַרטען האבען, בראוכט וואָהל ניכט וויטער אױסגעפיהרט צו ווערדען.

וויא דיא זאכען היינטע שטעהען, בעפירכטעט מאן זעהר, דאס אינזערע מאָנארכיע זיך פאָן דער רוסישען פאָליטיק הינרייסען לאססען ווערדע, אום איינינע סלאווישע פראָווינצען דער טירקייא מיליטעריש צו בעזעטצען.

אױס וויען ווירד דען אויך פאָם 18-טען ד. ע. זעם פאָלגענדעס טעלעגראַפירט: „אויף דער היינטיגען אבענד-באָרזע זינד אללע פאפיערע געזונקען, וויל עס אללגעמיין היעס, דאס גראף אנדראשי פאָן זיינעם אמטע אלס מיניסטער דעס אייסערן צ ו ר י ק ט ר י ט ט." דיעזעס טעלעגראמם זאגט אין וועניגען וואָרטען זעהר פיעלעס. עס הייסט דאס זאָפיעל, דאס עסטעררייך זיך דאצו פערלייטען ליעס, אין געמיינשאפט מיט רוסלאנד געגען דיא טירקייא צו ציעהען, דאמיט עס איינינע ראָהע אונד אױסגעהונגערטע „באָסניאקען" זיך אנאייגנען קאָנן! אללענפאַללס שטעהט אויך אונזערע מאָנארכיע נונמעהר אן דער שוועללע איינעס בלוטיגען קריעגעס, דעססען ענדע ניכט אבגעזעהען ווערדען קאָנן. — —

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (ש ע ד ע נ י א י ב ע ר ד א ס 1877-ער ב א ד ש ע ט.) וועהרענד דיא רייכסטאגס-פערהאנדלונגען רוהען, ארבייטען נאטירליך דעסטאָ פלייסיגער דיא פערשיעדענען קאָממיססיאָנען, אום דיא פאָן דער רעגיערונג אונטערברייטעטען געזעטצעס-פאָרלאגען ביז צום וויעדערצוזאממענטריטטע דעם רייכסטאגעס גרינדליך דורכצובעראטהען. אם מייסטען האט נאטירליך דיא פינאנצ-קאָממיססיאָן צו טהון, דא דיא בעראטהונג דעס 1877-ער באָדשעט איהר פיעל שוויים פעראורזאכט. אין דער אם מיטטוואָך שטאטטגעהאבטען זיטצונג דער פינאנצ-קאָממיססיאָן היעלט דער אלטע שעדעני איינע זעהר שארפע רעדע געגען דען פינאנצ-מיניסטער, דער פאָן יאהר צו יאהר מיט איינעם אימממער גראָססערן דעפיציט הערפאָרטריטט. ער זאגטע אונטער אנדערעם: „געעהרטע קאָממיססיאָן! איך קאָנן עס נור טיעף בעדויערן, וועננ איך בעמערקע, דאס אינזערע ארבייטען פאָן דער רעגיערונג אונד דעם רייכסטאגע אונבעריקזיכטיגט בלייבען. שאָן אים יאהרע 1873 האט דיא פינאנצ-קאָממיססיאָן דאראויף היגנעוויעזען, דאס אין דער וויזע וויא ביזהער ניכט פאָרטגעווירטהשאפטעט ווערדען דארף, דא דיא פאָרטוועהרענדען דעפיציטע אונזערן שטאאט אין איינען אבגרונד דער שולדען-מאַבערייא שלײדערן. אללײן דער רייכסטאג בעוויללינגטע דער רעגיערונג טראָטצדעם דאס פאָרגעלעגטע באָדשעט. שפעטער וואורדע איינע בלאָס אױס נײן גליעדערן צוזאממענגעזעטצטע קאָממיססיאָן געוועהלט, וועלכע אונטער דעם נאמען דאס „נײנער-קאָמיטע" בעקאננט איזט. אויך דיעס רייטה צור שפארזאמקייט, אָהנע יעדאך פאָם רייכסטאגע בעריקזיכטיגט וואָרדען צו זײן. ביים 1875-ער באָדשעט בילליגטע דיא קאָממיססיאָן וואָהל דאס אױסגאבען-באָדשעט, פערוואַרף יעדאך דאס איינגאהמען-באָדשעט. דיא קאָממיססיאָן וואָללטע נעמליך ניכט דולדען, דאס דיא אױסגאבען דורך ערהאָהונג דער שטייערן, וועלכע דאס פאָלק ניכט מעהר ערטראגען קאָנן, בעשטריטטען ווערדען זאָללען. דאס מיניסטעריום דאנקטע אויך אב, בעפאָר דאס איינגאהמען-באָדשעט בעוויללינגט וואורדע. עס קאם איינע אנדערע רעגיערונג. נון האָפפטע מאן, דאסס דאס דעפיציט דאָך פאָן יאהר צו יאהר אבנעהמען דירפטע. דאָך עס קאם אנדערס. ביים דעם 1875-ער באָדשעט שטיעג דאס דעפיציט פאָן 21 מיללאָנען אויף 39 מיללאָנען. [illegible] מיללאָנען אויף 24 מיללאָנען. נון פערשפראך אבער דער געגענווערטיגע פינאנצ-מיניסטער, דאס ער אים יאהרע 1877 דאס דעפיציט אויף בלאָס 4 מיללאָנען העראבדריקען ווערדע. אנשטאטט דער 4 מיללאָנען בעצייכנעט יעדאך דער פינאנצ-מיניסטער זעלבסט פיר דאס 1877-ער באָדשעט איין דעפיציט פאָן 15 מיללאָנען. אונד וואס אױס דיעזען 15 מיללאָנען נאך ווערדען קאָנן — דאס וויססען וויר יא לײדער אללע אױס איינער מעהריעהריגען טרויריגען ערפאהרונג. אלל דאס וועדע ניכט זאָ געקאָממען, העטטען רעגיערונג אונד רייכסטאג ניכט פיעלע מיללאָנען הינײנגעשלײדערט אויף אונניטצע אייזענבאַהנען, אויף פראכט-בויטען, אויף ערריכטונג איבערפליסיגער געריכטס-האָפע אונד דערגלייכען. איך שטעללע אלזאָ דען אנטראג: דיא קאָממיססיאָן מאָגע דיא גראָססע פעראנטוואָרטליכקייט אין בעטראכט ציעהען, דיא זיא אויף זיך לאדעט, וועננ זיא אן דעם 1877-ער באָדשעט ניכט גראָססע אונד טיעפגרייפענדע פערמינדערונגען פאָרנימממט. איך האבע ג ע ו ו א ר נ ט; איך האבע מיינע פ פ ל י כ ט געטהאן!" — מיניסטער-פרעזידענט טיסאָ, דער אין דיעזער זיטצונג צוגעגען וואר, פערזיכערטע פייערליך, דאס דיא רעגיערונג ביים דער צוזאממענשטעללונג דעס 1877-ער באָדשעט יא נאך מאָגליכקייט צו שפארען זוכטע; מאן מאָגע דאהער פאָן דערזעלבען ניכט אונמאָגליכעס פערלאנגען, דא „אָהנע געלד" דאך ניעמאנד איינען שטאאט רעגיערען קאָנן. נון, דיא קאָממיססיאָן ווירד געוויס ביים דען אױסגאבען מאנכעס צו שטרייכען זוכען. אללײן דער רייכסטאג, וואָ דיא רעגיערונג דיא מאיאָריטעט האט, ווירד טראָטצדעם וויעדער אללעס בעוויללינגען. וואס דען הערן שעדעני בעטריפפט, זאָ ווירד מאן איבער איהן וויעדער אייניגע וויטצע מאכען אונד איהן דען „אלטען שפארמייסטער" נעננען. מאן ווירד טהון, וואס עבען דיא רעגיערונג וויל, אללײן — דער אלטע שפארמייסטער האט טראָטצדעם רעכט! — אינטערעססאנט וואר אין דיעזער זיטצונג נאך דיא בעראטהונג איבער דיא דויער דער רייכסטאגס-פערהאנדלונגען. דער רייכסטאגס-פרעזידענט ג י צ י גלויבטע, עס זייא גענוג, וועננ דאס פארלאמענט זעכס מאָנאטע אים יאהרע בייזאממען בלייבט. ווינשט מאן אבער, דאס דיא רייכסטאגס-זיטצונגען, וויא ביזהער, אכט מאָנאטע הינדורך פאָרטגעזעטצט ווערדען זאָללען, זאָ מיססטע מאן אין דאס באָדשעט צו דיעזעם צוועקע אלס טאגעס-געלדער דער דעפוטירטען נאך דיא סוממע פאָן 585,000, אלס קוואַרטיער-געלדער היננעגען דען בעטראג פאָן 346,000 גולדען איינשטעללען. איינינע וואָללטען דען ביזהעריגען געברויך אבגעשאפפט וויססען, דאס דיא דעפוטירטען, וועננ זיא אויך נור דען ערסטען איינעם מאָנאטס נאך אים רייכסטאגע זאסען, דיא געביהרען פיר דען גאנצען מאָנאט ערהיעלטען. דיא לינקען מיטגליעדער דעס אױסשוססעס בעהויפטעטען יעדאָך, דאס מאן מיט דעם געהאלטע דער דעפוטירטען ניכט זאָ ג י י צ י ג זײן דירפטע, דא זאָנסט נור רייכע לייטע, דיא פיעל געלד אין דער טאשע האבען, אין דער לאגע זיין דירפטען, איינע דעפוטירטען-שטעללע אנצונעהמען. ענדליך וואורדע עס צום בעשלוססע ערהאָבען, דאס אללעס

פאָלליעטאָן.

ד ע ר ש ט ע ר נ - ז ע ה ע ר.

(3-טע פאָרטזעטצונג.)

„דוא ווירסט מיך לײדער נור צו באלד פערשטעהען! (אנטוואָרטעטע דער פאטער.) רעבא, מיינע טאָכטער, דוא ביזט ביז יעטצט נור אויף ראָזען געלעגען, דוא ווירסט נון נאך צו פריה ערפאהרען, דאס אויך שרעקליכע דאָרנען עקסיסטירען. האָרט אונד שטרענגע מאג איך דיר ערשיענען זיין, אבער מיינען לעטצטען בלוטס-טראָפפען העטטע איך הערגעגעבען, אום פאָן דיינען יונגען יאהרען דען מינדעסטען שמערץ אבצוּווענדען. — האָרע מיך נור רוהיג אן! איך האבע דיך אין מעהרערען שפראכען אונד אין דען וועלט-וויססענשאפטען אונטעררייכטען לאססען, וויא איין זאָלכער אונטערריכט נאך זעלטען איינעם מעדכען צו טהייל וואורדע. איך האבע מיט דיר איינע עדלע אבזיכט, דוא ביזט צו איינעם גראָססען, ערהאבענען צוועקע בעשטיממט. האָרסט דוא מיך רעבא?"

פערוווירט אונד ערשטוינט וואר רעבא ביים דיעזען וואָרטען, דענן נאך ניע האטטע איהר פאטער אין זאָלכעם טאָנע צו איהר געשפראָכען.

„„פאטער, דוא וויללסט מיך אָפפערן, וויא „יפתח" זיינע טאָכטער אָפפערטע!""

„הא! קעננסט דוא דיעזע געשיכטע? נון, דא קאָננסט דוא זעהען, וויא איינע יידישע טאָכטער איהרעם פאטער אויך ביז אין דאס גראב פאָלגען מוס. — אבער פירכטע ניכט, מיין קינד! איך ווערדע דיך ניכט אָפפערן! אללײן, איינעס וויל איך דיר זאגען: ו ו י ר ז י נ ד י ו ד ע ן! וויללסט דוא מיר פערהעלפען, אן אונזערען פיינדען ראכע צו נעהמען?"

„„ווער זינד אונזערע פיינדע?"" שטאממעלטע רעבא.

„יא, איך האבע פערגעססען, דאס דוא ביז יעטצט פאָן דער גאנצען וועלט אבגעשלאָססען וואַרסט, אונד אונזערע פיינדע נאך ניכט געזעהען האסט. דיעזע אראבער, דיעזע מאָהאממעדאנער, דיעזע מוירען זינד אונזערע פיינדע! וועננ אונס דיא קאטהאָליקען האססען אונד אנפיינדען, זאָ האבען זיא וועניגסטענס איינע אױסרעדע, דאס וויר איהרען גאָטט געקרייציגט האבען; אבער וועננ אונס דיעזע מאָהאממעדאנער האססען, דיאזעלבען מוירען, דיא זיך רייהמען, דירעקט פאָן אברהם אבצושטאממען, וואָדורך זיא זיך צו אונזערן ברידערן צעהלען קאָננטען: דא ווערדעט אלל מיין בלוט אין מיינען אדערן אונד מיין הערץ דורסטעט נור נאך ראכע. זיא האססען אונס ניכט וויא דיא קאטהאָליקען, דענען וויר אים וועגע שטעהען; זיא פעראכטען אונס בלאָס דארום, וויל וויר י ו ד ע ן זינד. אנשטאטט דאס זיך דיעזע מוירען מיט אונס פערבינדען זאָללטען, אום פעראיינט געגען דיא קאטהאָליקען צו קעמפפען, וועטצען זיא אונס נאך מיט גראָססער פעראכטונג צוריק. פלוכע מיינע טאָכטער דיעזען קאטהאָליקען, פערפלוכע אבער נאך מעהר דיעזע מוירען."

„„פאטער! איך קאָנן ניכט פלוכען!""

„דוא ווירסט עס באלד קאָננען! האָרע, מיין קינד! פערטרויע דיינעם פאטער, ער ווירד דיר קיינע ליגע ערצעהלען. 30 מיילען אָסטליך פאָן היער ליעגט דיא שטאדט ס ע ו ו י ל ל א, וואָ עבען נעראדע פאָר הונדערט יאהרען דיא שרעקליכע יודען-פערפאָלגונג בעגאָננען האטטע. אונזערע געשיכטס-שרייבער בעצייכנען יענעס יאהר 1391 אלס איינעס דער גרױזאמסטען, דיא וויר צו בעשטעהען האטטען. דען אנפאנג היעצו מאכטע דער דאָרטיגע גייסטליכע מארטינעז, דער דען גיפטיגען האס געגען דיא יודען אלס דען קערן זיינער רעליגיאָן בעטראכטעטע. איינעם טאגעס (אם 15-טען מערץ 1391) פרעדיגטע מארטינעז אין געוואָהנטער וויזע אויף איינעם אָפפענטליכען פלאטצע געגען דיא יודען אונד רייצטע דאס פאָלק געגען זיא אויף. ער האטטע אויך זיינען צוועק ערריכט, דענן גלייך דאראויף וואורדע איבער דען יודען אין סעוויללא איין שרעקליכעס בלוט-באַד אנגעריכטעט! דיא ריכטער זינד וואָהל באלד איינגעשריטטען, זיא פערהאפטעטען דיא רעדעלס-פיהרער, אבער דיעזעס רייצטע דאס פאָלק נאך מעהר; עס מאָרדעטע אין זיינער וואוטה נאך מעהר יודען. איינינע אנגעזעהענע יודען פאָן סעוויללא, וועלכע איינזאהען, דאס דיא בעהאָרדען צו שוואך וואַרען, דען אױפשטאנד צו אונטערדריקען, איילטען אן דען האָף דעם יונגען קאָניגס היינריך, אום דעם יודען-מאָרדע איינהאלט צו פערשאפפען. דער קאָניג שיקטע אויך באָטען נאך סעוויללא, וועלכע דאס פאָלק אױפפאָדערטען, אים נאמען דעם קאָניגס דיא יודען אין רוהע צו לאססען; אבער דאס נוצטע ניכטס, וויל מאן ניכט דאס רעכטע מיטטעל אין דיא האנד נאהם. מאן העטטע דען מאָרד-פיהרער מארטינעז פערהאפטען זאָללען. — קיים 3 מאָנאטע נאך דעם ערסטען בלוט-באַדע האט דאס פאָלק דאס יודען-פיערטעל אין סעוויללא אנגעגריפפען, שטעקטע עס אין פלאממען אונד בעגאַנן דאס מאָרד-האנדווערק אויף איינע שרעקליכע וויזע. אין סעוויללא וואַרען דאמאלס 30,000 יידישע זעעלען, אונד פאָן דיעזען